

คำพ่อสอน

ประมวลพระบรมราโชวาท
และพระราชดำรัส
เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

หนังสือเฉลิมพระเกียรติ

เนื่องในโอกาสการจัดงานพระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

คำฟ้อง

พิมพ์ครั้งแรก	ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒	จำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๓	จำนวน ๓๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓	มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔	จำนวน ๓๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๔	มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๐	จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๕	กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐	จำนวน ๔๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๖	เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๗	มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๓	จำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๘	ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔	จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

๘๔๕.๙๑๕

ภคก

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา.

คำฟ้อง : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส
เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน / มุลนิธิโตโยต้าประเทศไทย
และมูลนิธิพระดาบส.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ, ๒๕๕๓

๒๒๘ หน้า. ภาพประกอบ.

ISBN 978-974-8320-20-5

๑. พระบรมราโชวาท, พระราชดำรัส

๒. ชื่อเรื่อง.

ผู้จัดทำนาย

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

CALL CENTER โทร. ๐-๒๒๕๕-๔๔๓๓

<http://www.chulabook.com>

ผู้สนใจกิจกรรมต่างๆ ของโครงการคำฟ้อง

ติดต่อได้ที่ www.kamphorsorn.org

คำพ่อสอน

ประมวลพระบรมราโชวาท
และพระราชดำรัส
เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชนุญาตให้เชิญพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส
พระบรมฉายาลักษณ์ และภาพพระราชกรณียกิจ พร้อมทั้งตราสัญลักษณ์
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา
๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ เพื่อจัดพิมพ์เผยแพร่

ความเป็นมาของ คำพ่อสอน

หนังสือประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน “คำพ่อสอน” จัดพิมพ์ขึ้นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๒ ในโอกาสการจัดงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สังคมไทยได้น้อมนำแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนไปประพฤติปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

การจัดพิมพ์ครั้งแรกได้ดำเนินการเผยแพร่แก่ห้องสมุดสถาบันการศึกษาทั่วประเทศและต่อมาได้พิมพ์จำหน่ายแก่ประชาชนและผู้สนใจในราคาถูก โดยหนังสือเล่มนี้ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ต้องพิมพ์ซ้ำหลายครั้งและยังได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกวดสุนทรพจน์ การประกวดเรียงความ การแสดงละครและการเสวนาเกี่ยวกับ “คำพ่อสอน” ในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ด้วย

ต่อมาในพุทธศักราช ๒๕๔๙ ในโอกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้มีการจัดทำหนังสือประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต “คำพ่อสอน” เล่มที่สองขึ้น ทั้งนี้เพื่อเฉลิมพระเกียรติและเชิดชูชนชาวไทยให้น้อมนำแนวพระราชดำริเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิตมาประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสุขที่แท้จริงของชีวิตและความสุขของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างยั่งยืน

นอกจากนั้น ยังได้มีการจัดทำ “สมุดบันทึก คำพ่อสอน” ซึ่งได้อัญเชิญพระราชดำรัสส่วนหนึ่งจากหนังสือ “คำพ่อสอน” มาพิมพ์พร้อมภาพประกอบสีที่สวยงาม สำหรับเป็นสมุดบันทึกแห่งความสุขและการทำความดีของผู้เป็นเจ้าของ โดยรายได้จากการจำหน่ายหนังสือและสมุดบันทึกคำพ่อสอน โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิพระดาบส

คำปรารภ

เด็กและเยาวชนเป็นพื้นฐานสำคัญของชาติ การพัฒนาประเทศด้านใดก็ตาม ไม่อาจสำเร็จได้หากขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องเริ่มต้นจากรากฐานสำคัญตั้งแต่เด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็น ด้านโภชนาการ การอบรมเลี้ยงดู กิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดช ได้ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างย้ง ดังจะเห็นได้จากแนวพระราชดำริ ที่ได้พระราชทานผ่านพระบรมราโชวาท และพระราช ดำรัสในโอกาสต่างๆ ตลอดมา

ดังนั้น ในโอกาสการจัดงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มูลนิธิโดยดำประเทศไทยได้ดำเนินการรวบรวมพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เพื่ออัญเชิญมาจัดพิมพ์เผยแพร่ในลักษณะ การประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเหล่านี้ไว้ด้วยกัน และต่อมามูลนิธิ พระดาบสได้ร่วมกับมูลนิธิโดยดำประเทศไทย จัดพิมพ์หนังสือคำพ่อสอนเพื่อเผยแพร่ แก่ผู้สนใจอีกครั้งหนึ่งในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสอันเป็นมงคลยิ่งของ ปวงชนชาวไทยแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่พระราชดำริและแสดงให้เห็นถึงน้ำพระราชหฤทัย ที่ทรงห่วงใยต่อเด็กและเยาวชนไทย อันเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างสูงสุดที่จะทำให้ สังคมตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นรูปธรรมต่อไป

มูลนิธิพระดาบสและมูลนิธิโดยดำประเทศไทย

คำนำ

หนังสือประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน “คำพ่อสอน” เป็นหนังสือที่มีวัตถุประสงค์เพื่ออัญเชิญพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ได้พระราชทานไว้ในโอกาสต่างๆ ให้ประมวลไว้ในที่เดียวกัน โดยมีวิธีการนำเสนอด้วยการจัดแบ่งไว้เป็นหมวดหมู่ พร้อมทั้งจัดลำดับเนื้อหาให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับเด็กและเยาวชนในวัยต่างๆ เริ่มตั้งแต่วัยเด็ก วัยนักเรียน และนักศึกษา จนกระทั่งเป็นบัณฑิตที่เข้าสู่วัยทำงานมีหน้าที่รับผิดชอบต่อความเจริญมั่นคงของตนเอง ครอบครัวและประเทศชาติบ้านเมือง

สาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยในเรื่องดังกล่าว และได้พระราชทานแนวทางการปฏิบัติผ่านพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสให้สังคมไทยดำเนินรอยตามตลอดมา

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น เราทุกคนต่างตระหนักดีว่า เด็กและเยาวชนเป็นอนาคตของสังคมไทย ดังนั้นทุกฝ่ายจึงมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาอย่างเต็มที่ในทุกๆ ด้าน โดยการน้อมนำ “คำพ่อสอน” มาสู่การประพฤติปฏิบัติให้มั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

อรสุดา เจริญรัต

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

คำปรารภ

คำนำ

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส

 วัยเด็ก

๑

 นักเรียนและเยาวชน

๑๗

 นักศึกษา

๑๑๓

 การทำงาน

๑๒๙

 หน้าที่และความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง

๑๗๑

วัยเด็ก

การให้การศึกษาแก่เด็กต้องเริ่มตั้งแต่เกิด

... การให้การศึกษาแก่เด็กต้องเริ่มตั้งแต่เกิด ขึ้นต้น ก็ต้องสอนให้รู้จักใช้อวัยวะและประสาทส่วนต่างๆ ต้องคอยควบคุมฝึกหัด จนสามารถใช้อวัยวะและประสาทส่วนนั้นๆ ทำกิจวัตรทั้งปวงของตนเองได้ เมื่อสามารถทำกิจวัตรของตัวเองได้แล้ว ถัดมา ก็ต้องสอนให้รู้จักทำการต่างๆ ให้รู้จักแสวงหาสิ่งต่างๆ ตามที่ต้องการให้ได้มากขึ้น เพื่อให้ชีวิตมีความสะดวกมีความสุข การให้การศึกษาขั้นนี้ ได้แก่การฝึกกายให้มีความคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ และสามารถในการปฏิบัติ ประกอบกับการสอนวิชาความรู้ต่างๆ อันเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพเลี้ยงตัว การให้การศึกษาอีกขั้นหนึ่ง คือการสอนและฝึกฝนให้เรียนรู้วิทยาการที่ก้าวหน้าขึ้นไปพร้อมทั้งการฝึกฝนให้รู้จักใช้เหตุผลสติปัญญา และหาหลักการของชีวิต เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ความเจริญงอกงามทั้งทางกายและทางความคิด ...

พระบรมราชาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

... ความเข้มแข็งในจิตใจนี้เป็นสิ่งที่จะต้องฝึกฝนแต่เล็ก เพราะต่อไป ถ้ามีชีวิตที่ลำบาก ไปประสบอุปสรรคใดๆ ถ้าไม่มีความเข้มแข็ง ไม่มีความรู้ ไม่มีทางที่จะผ่านอุปสรรคนั้นได้ เพราะว่าถ้าไปเจออุปสรรคอะไร ก็ไม่มีอะไรที่จะมาช่วยเราได้ แต่ถ้ามีความรู้ มีอริยาสัยที่ดี และมีความเข้มแข็งในกาย ในใจ ก็สามารถที่จะผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ นั้นได้ ความเข้มแข็งในใจนั้น หมายความว่า ไม่ท้อถอย และไม่เกิดอารมณ์มาทำให้โกรธ อารมณ์นั้นก็คือ ความโกรธ ความจุนเจียว ความน้อยใจ ทั้งนี้เป็นสิ่งที่ทำให้คิดไม่ออก ...

พระราชดำรัส

พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนโรงเรียนราชวินิต

วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๘

เด็กเป็นผู้ที่จะได้รับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างจากผู้ใหญ่ รวมทั้งการรับผิดชอบในการธำรงรักษาอิสรภาพและความสงบสุขของบ้านเมือง. ดังนั้น เด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาความคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อยสุจริต และมีปัญญาฉลาดแจ่มใสในเหตุในผล. หน้าที่นี้เป็นของทุกคน ที่จะต้องร่วมมือกันกระทำ โดยพร้อมเพรียงสม่ำเสมอ. ผู้ที่เกิดก่อน ผ่านชีวิตมาก่อน จะต้องสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้เกิดตามมาภายหลัง ด้วยการถ่ายทอดความรู้ ความดีและประสบการณ์อันมีค่าทั้งปวงให้ด้วยความเมตตาเอ็นดูและด้วยความบริสุทธิ์ใจ ให้เด็กได้ทราบ ได้เข้าใจ และสำคัญที่สุด ให้รู้จักคิดด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง จนสามารถเห็นจริงด้วยตนเองได้ในความเจริญและความเสื่อมทั้งปวง .

โดยนัยนี้ บิดามารดาจึงต้องสอนบุตรธิดา ที่จึงต้องสอนน้องคนรุ่นใหญ่จึงต้องสอนคนรุ่นเล็ก และเมื่อคนรุ่นเล็กเป็นผู้ใหญ่ขึ้น จึงต้องสอนคนรุ่นต่อ ๆ ไปไม่ให้ขาดสาย. ความรู้ ความดี ความเจริญงอกงามทั้งมวลจึงจะแผ่ไพศาลไปได้ ไม่มีประมาณ เป็นพื้นฐานของความพัฒนา ผาสุกอันยั่งยืนสืบไป .

พระบรมราชาบาท

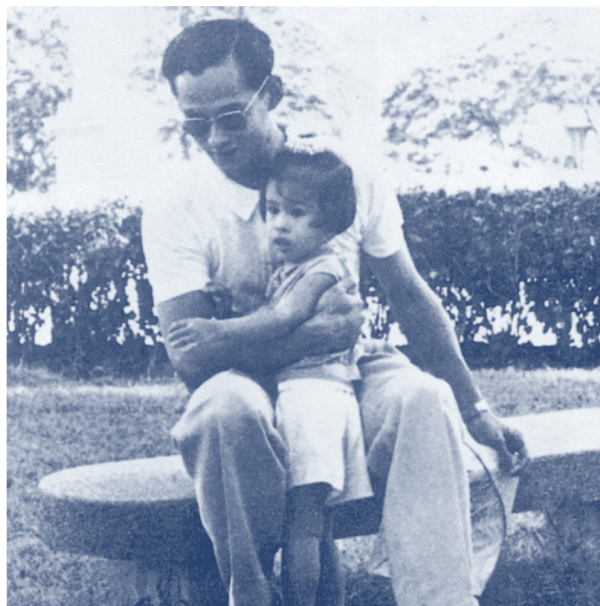
พระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ประจำปี ๒๕๒๒

เด็กเป็นอันมากมีความรักดีมาแต่กำเนิด จะเรียนจะเล่นจะทำ
สิ่งใด ก็มุ่งมั่นทำให้ดีเด่น. ไม่มีปัญหาอุปสรรคหรือความลำบากยาก
แค้นใดๆ จะกีดกันไว้ได้. เด็กเหล่านี้ ผู้ใหญ่ควรสนใจและแผ่เมตตา
เกื้อกูลประคับประคองให้ได้มีโอกาสพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องดี ทั้งด้าน
การศึกษาและจิตใจ. เราจักได้เจริญเติบโตเป็นคนดีพร้อม และ
เป็นตัวอย่างแก่เยาวชนทั่วไป .

พระบรมราโชวาท

พระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือ “วันเด็ก” ประจำปี ๒๕๓๓

ผู้ดูแลย่อมรู้ธรรมชาติของเด็ก
ว่าเด็กวัยใด ลักษณะใด
ชอบการฝึกหัดอบรมแบบใด

...ผู้ฉลาดย่อมรู้ธรรมชาติของเด็ก ว่าเด็กวัยใด ลักษณะใด ชอบการฝึกหัดอบรมแบบใด เขาย่อมสังเกตทราบ ว่าเด็กวัยหนึ่งต้องหัด ต้องบังคับประคองให้ทำ จึงจะได้ผล อีกวัยหนึ่งต้องเคี่ยวเข็ญ ต้องบังคับ ต้องกดขี่ให้ทำจึงจะได้ผล อีกวัยหนึ่งต้องแสดงเหตุผลพิศชอบชั่วดี ให้เห็นก่อน เพื่อชักนำให้ทำ จึงจะได้ผล แต่ไม่ว่าจะสอนเด็กวัยใด ลักษณะใด ผู้สอนจะต้องลงมือประพฤติเป็นตัวอย่างด้วยตนเองให้ได้ เห็นได้ดูอยู่ตลอดเวลา โดยไม่ละเลยความประพฤติปฏิบัติที่ต้องการ จะให้เกิดมีในตัวเด็ก เป็นอันขาด ไม่ว่าจะเป็นข้อปฏิบัติเล็กน้อยปลีกย่อยเพียงใด ...

พระบรมราชาบาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๒